

Valtionvarainministeriö

Lausuntopyyntö VM036:00/2015

Valtionhallinnon riskienhallintapolitiikkamalli, kehittämissuhteita

Tarkastusvirasto katsoo, että esitetyn mallin pohjalta on hyvä edetä. Erityisen tärkeää jatkossa olisi saada myös valtioneuvosto-tasolta nyt esitettyä laajemmin mukaan systemaattiseen ja kokonaisuuden kattavaan riskienhallintaan. Riskienhallinnan merkitys on erityisen suuri tehtäessä päätöksiä valtioneuvoston tasolla.

Toiseksi olisi tavoiteltavaa, että olennaisissa muutoksissa olisi aina käytössä systemaattinen riskienhallintamenettely. Vaatimukset tällaisia tilanteita varten voitaisiin määrittää jo valtioneuvoston tasolla, jolloin riskienhallintamenettelyihin ei jäisi niin paljon virastokohtaisia eroja.

Tarkastusvirasto kiinnittää myös huomiota siihen, että esimerkiksi poikkihallinnolliseen hankkeeseen liittyvät riskit eivät välttämättä nykyisessä mallissa nouse riittävästi esille, koska tarkastelu on ensisijaisesti virastokohtaista. Riskin omistajuuden määrittäminen on tärkeää riskienhallinnan onnistumisen kannalta. Myös tästä johtuen valtioneuvostotasolta lähtevä tarkastelu ainakin olennaisimmassa muutosmuutoksissa olisi suositeltavaa. Yhtenä mahdollisuutena voisi harkita sitä, että poikkihallinnollisissa hankkeissa vastuu riskienhallinnasta huolehtimiseen määriteltäisiin valtioneuvoston kanslialle. Mikäli hankkeeseen koskee laajasti vain tiettyä hallinnonalaa, niin vastuu määriteltäisiin kyseiselle ministeriölle.

Tarkastusvirasto esittää, että lähtökohdat -luvussa mainittaisiin myös INTOSAI:n hyvän hallinnon ohjeistus (Intosai Gov), koska se on nimenomaisesti laadittu valtionhallintoon. Ohje 9130 käsittelee riskienhallintaa. Mallissa esitetyt riskienhallinnan periaatteet ovat Intosain ohjeistuksen mukaisia.

Säädöspohjassa on erikseen mainittu tietoturvallisuusasetus. Vaikka tietoturvan merkitys riskeissä on hyvin tärkeä, tältä osin voisi harkita, onko sen nostaminen tarpeen tekstissä vai voisiko sen esittää vain liitteessä 1. Tällöin valtion talousarviosta annetussa laissa ja asetuksessa oleva yleinen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen vaatimus korostuisi mallin lähtökohdana. Riskienhallinta on mallissa määritelty osaksi sisäistä valvontaa. Tarkastusvirasto katsoo, että tämä on selkeä ja perusteltu lähtökohhta. Tarkastusvirasto katsoo, että valtion talousarviosta annettua lakia ja asetusta ei ole tarpeen tältä osin muuttaa.

Riskit voidaan luokitella ja arvottaa monella tavalla. Tarkastusvirasto esittää, että mallissa voisi olla vielä hyvä täsmentää, tulisiko kaikissa riskienhallinnan prosesseissa käyttää samaa esitettyä luokitusta ja arvottamista vai voidaanko virastojen omassa riskienhallinnassa käyttää virastokohtaisesti vaihtelevia ratkaisuja. Joissain virastoissa on käytössä valmiita tietojärjestelmiä, joissa voi olla erilaisia luokituksia ja arvottamisia. Sinänsä esitetty luokitus on sopivan yleinen, jolloin eri virastojen riskien luokittaminen yllätyksellisesti (strategiset riskit ym.) lienee kohtuullisen helppoa yhtenäisesti ainakin siinä vaiheessa, jos tärkeimpiä riskejä halutaan tarkastella esimerkiksi hallinnonalakohtaisesti ja myöhemmissä vaiheissa myös koko valtioneuvoston tasolla.

Ylijohtaja

Tytti Yli-Viikari

Tilintarkastusjohtaja

Väinö Viherkoski